

מסורת הש"ס

(א) ב"מ ק"ב, ט ג"ז שם, א קדושין מה, ד) [קדושין ו: וס"ג], ט) [קדושין מז.], ו) [ד"ה אומן], ו) [ועיין תוספות דה לז: ד"ה כ"א, ח) [ד"ה אלמא],

תורה אור השלם

1. לא תעשק את רעך ולא תגזל לא תליץ פעלת שׁביר אתך עד בקר: ויקרא יט יג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ישנה וכו' וכו' יהיז להו ניהלה מקדשה: (ב) תוס' ד"ה ואיננית אימא וכו' אלף בסוף כיון שאין מתחייב שכרו אלא הכל ביחד כשנגמרה כל המלאכה ואז מוחל כ"ל:

לעני רש"י

פלוקי"ר [פלוקי"ר]. לטרוק (צמר). פלארא"ש [פולידורי"ש]. דרכות (לשם כיבוס).

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

והקדיחו יורה. נתקלקל הצע מעצמו: **לאחר נפילה**. לאחר שקלט הצע ונעשה שצח בצמר: **לימא שמואל** לים ליה דרב אסי. הואיל ומהדר לאוקמי דהכי מתניתין ומהשתא לא עבדינן כרב אסי דהא קיימא לן [בנכרות מע]: כשמואל דדיני: **אמר לך**. הא מתניתין דמשמע דאי הקדיח לאחר נפילה יהיז ליה

נמי דמי שצחיה כגון שזמר וסמנין דבעל הבית דהא ליכא למימר אומן קונה בשצח כלי דסמנין הוא דמשצחי ליה וצב שכר בעלמא הוא וודאי אומן שהסמנין שלו קונה בשצח כלי ואין משלם אלא דמי אמרו: דחויי **מדחי** ליה. כלומר ממתניתין לא

תסייעיה ולא משום דשמע מינה דשמואל פליג אדרב אסי: **אמאי עובד**. הא זבוי קא מוזן ליה ניהליה ולא שכירות היא: **בגרדא דסרבנא**. פלוקי"ר בגדים: **לנטושי**. פלארא"ש בלע"ז ושכרו לדרכה והתנה עמו סכום הדריכות כל דריכה צמעה דשכיר יום הוא ולא קבלן דליקני בשצחא: **ולמאי דסליק אדעתא מעיקרא דלא אגריה למנין צעטי**. וקבלנות הוא וקמני עובד: **מסייע** ליה לרב ששם. לא גרסינן נימא: **נימא פליגא דרב ששם אדרב אסי**. דמדקאמר עובד קסבר אין אומן קונה בשצח כלי ולא זבוי ניהו וכיון דלא קני בשצחא היכא דנתן לו עצים לעשות מהן מיצה ועשאה ושיצרה משלם תיצה: **בשליחא דאגרתא**. דקבלנות היא שלא שכרו ליום אלא להוליך לו אגרת למקום פלוני צהדיא קאמר רב ששם דעובד דליכא שצחא דליקני: **עשה לי שירין**. זמדין משלי ואקדש לך בשכר פעולתך: **ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף**. כיון שעלה שכרו לפרוטא נתחייבה לו מיד פרוטה והיא ליה מלוה גבה ואי לאו דאומן קונה בשצח כלי משום שכירות לא לימא ר"מ דמתקדש דהמקדש במלוה אינה מקודשת דמלוה להוצאה ניתנה^(א) ואינה צעין אלא משום דקסבר אומן קונה בשצח כלי וכי יהיז ^(ב) לה ניהליה מקדשה בשצחא [מה] דאית ליה בגויה אף על פי שלא נתן לה ממון אחר ורבנן סברי לא קני ואינה מקודשת עד שיגיע ממון אחר לידה: **אינה לשכירות אלא לבסוף**. כי מהדר להו ניהלה הלכך לאו מלוה הוא: רבא

מיפלגי רבי מאיר סבר אין לשכירות מתחילה ועד סוף והכא במקדש ובמלוה רבבי מאיר סבר המקדש במלוה מקודשת ורבנן סברי יש

ועד סוף. דאי אינה אלא בסוף ^(א) כיון שנגמרה כל המלאכה שאין מתחייב שכרו אלא הכל יחד ואז מוחל לה בתורת קדושין לא חשיב מלוה ואין לדקדק מכאן דכן הלכה דישנה לשכירות מתחילה ועד סוף קיון דלא מזי למימר בע"א אצל יש להציא ראייה מפ"ק דע"ז ^(דף יט: וס"ט) גבי הגיע לכיפה שמעמידין זה ע"ז אסור לבנותה וקאמר בגמרא אס צנה שכרו מותר ומפרש טעמא משום דישנה לשכירות מתחילה ועד סוף אימת מיתסרא במכוש אחרון מכוש אחרון לית זה שוה פרוטה וליכא דפליג התם משמע דהכי הלכתא ואע"ג דקיי"ל דשכירות אין משתלמת אלא לבסוף אפי' למ"ד ישנה מודה דאין משתלמת אלא לבסוף כדנפקא לן בציצהו נשך ^(ב"מ דף סה: וסס) מדכתיב כשכיר שנה בשנה שכירות של שנה זו אין משתלמת אלא לשנה אחרת והא דאמר נמי דפועל יכול לחזור בזו אפי' בנתי היום הוי אפי' למ"ד אינה אלא לבסוף דכשחזר וזו ואין רוצה לפעול יותר אז הוא הסוף ולא ג"מ בפלוגתא דישנה לשכירות ואין לשכירות אלא לענין הך דשמעתא אי הויא מלוה אי לאו ולענין ההיא דע"ז:

רבי מאיר סבר המקדש במלוה מקודשת. ומימה צפרק ב' דקדושין ^(דף מז:). אמר רבי שמעון בן אלעזר משום רבי מאיר מלוה הרי היא כפקדון ואם לא נשתיר הימנו כלום אינה מקודשת משום דאין צעין ואין סברא לומר דמה שהחזיר לה הנומים חשיב כמלוה צעין כיון דאין אומן קונה בשצח כלי ועוד דאם כן אמאי אין מקודשת לרבי מאיר ללישנא דלעיל:

^{בשכר הקצב}. ההיא שעתא הרי הוא כמוכרו לו, ורבנן סברי אין אומן קונה כו' והרי הוא כשאר שכירות ^(משם מח:). אין לשכירות אלא לבסוף. כשמחזיר לו והרי לשם קדושין הוא מוחל אלאה ואין כאן מלוה כשמחזיר לה ^(משם) כלאמר בציצהו נשך ^(ב"מ סה:) כשכיר שנה בשנה, שכירות שנה זו משתלמת בתחילת שנה אחרת ^(ב"מ ק"י:).

צ"ט.

הכא במאי עסקינן בצמר וסמנין דבעל הבית. הו"מ למפרך מאי דוחקיה לאוקמי בצמר וסממנין דבעל הבית ודוקא בשעת נפילה לוקמה בסממנין דפועל ואפילו לאחר נפילה אלא משום דאית ליה עדיפות למיפרך:

דאגריה לביטשי. פי' צקונטרס שהתנה עמו סכום הדריכות כל דריכה צמעה דשכיר יום הוא ולא קבלן דליקני בשצחא מימה מה ר"ל דמ"מ הרי קבלן הוא ולא שכיר יום וצהמקבל ^(ב"מ דף ק"ב: וס"ו) פירשה בע"א דאגריה לבטשי כשצא לבית הגרדי צוטשין ברגלים צמוך הכלי צמים ומיהו לא בקבלנות עסקינן אלא בשכירות צין יציב צין לא יציב שכרו לפי מנין צטישות כך וכן צטישות צכך וכן מעוט עכ"ל וי"מ דכי אגריה לבטשי עובר משום כל תלין אציטשא קמייחא דצהדיא ליכא שצחא וא"ת אמאי לא מיך דבשכיר יום עסקינן יש לומר משום דקמני וגמר והודיעו ובשכיר יום מאי הודעה שייכא:

בשליחא דאגרתא. ההוא דלעיל לא מזי לאוקמי בשליחא דאגרתא דהא צהדיא קמני הנותן טליתו אצל צענין דרב ששם דהכא ה"מ לאוקמי דאגריה לבצטשא וא"ת והיכי מוקי לה בשליחא דאגרתא והא צהדיא צהמקבל ^(שם) פירש צעיימו דמספקא ליה אי אומן קונה בשצח כלי אי לא דקאמר צעו מנייה מרב ששם קבלן עובר בכל תלין או אין עובר אומן קונה בשצח כלי ואין עובר או אין אומן קונה בשצח כלי ועובר וי"ל שסם שאלו סתם וגמרא הוא שמפרש שאילמו כן שסבור שצוה מסתפק וכן אורחיה דגמרא לעיל בריש פ"ב ^(דף יט:) ובכמה מקומות ואין להאריך^(א):

אלא במאי מקדשא. אור"י דסברא הוא שאין מקודשת צמה שמוחל לה שכרו אפי' לא יחא אומן קונה בשצח כלי אלא מלוה יש לו עליה והוא מוחל לה אין מקודשת שאין דעתה להתקדש עד שיצאו השיראים והנומים לידה ועוד אור"י וגרסה זו עיקר שאפי' שניהם רואים שיכולו קודם הגעת ממון לידה אינה מקודשת אע"פ שמתחייבת לו ראשון ראשון לפי שישנה לשכירות מתחילה ועד סוף כיון שאין יכול לתוצעה דצין שכרו עד שיגיע הממון לידה ואין חשוד כנותן לה כלום במחלתו עד שתצא שעה שיכול לתוצעה **דצין: ואיבעית אימא דב"ע** ישנה לשכירות מתחילה

רבי מאיר סבר המקדש במלוה מקודשת. ומימה צפרק ב' דקדושין ^(דף מז:). אמר רבי שמעון בן אלעזר משום רבי מאיר מלוה הרי היא כפקדון ואם לא נשתיר הימנו כלום אינה מקודשת משום דאין צעין ואין סברא לומר דמה שהחזיר לה הנומים חשיב כמלוה צעין כיון דאין אומן קונה בשצח כלי ועוד דאם כן אמאי אין מקודשת לרבי מאיר ללישנא דלעיל:

^{בשכר הקצב}. ההיא שעתא הרי הוא כמוכרו לו, ורבנן סברי אין אומן קונה כו' והרי הוא כשאר שכירות ^(משם מח:). אין לשכירות אלא לבסוף. כשמחזיר לו והרי לשם קדושין הוא מוחל אלאה ואין כאן מלוה כשמחזיר לה ^(משם) כלאמר בציצהו נשך ^(ב"מ סה:) כשכיר שנה בשנה, שכירות שנה זו משתלמת בתחילת שנה אחרת ^(ב"מ ק"י:).

עין מושפט נר מצוה

סו א ב מ"י פ"א מהלכות שכירות הלכה ג סמנ לאזין קפא טוש"ע ח"מ סומן שלט ספק ו:

סו ג ד מ"י פ"ה מהל' אישות הלכה ב סמנ עשין מה טוש"ע אה"ע סומן כח ספק טו ובהג"ה שם:

סח ה ה"י שם הלכה ב סמנ שם טוש"ע אה"ע שם:

סכ ו מ"י וסמנ שם טוש"ע שם סמ"י ז:

ע ז מ"י פ"י מהלכות שכירות הלכה ד ועי' בהשגות ובמ"מ סמנ עשין פט טוש"ע ח"מ סומן שו ספק ב [רב אלפס ב"מ פ"ט דף קלז ועיין בטוש"ע אה"ע סומן כח ספק טו בהג"ה]:

מוסף רש"י

והקדיחו יורה. שרפטו יורה, שהרמיתו יותר מדי ^(קדושין ק:). נתן לו דמי צמור. והכל ליכא שצחא כלל, דהא נשקף לגמרי וליכא למימר אס השצח יומר ^(שם). קבלנות. אומן שקיבל עליו לעשות מלאכה בכך וכן ולא לשכירות ימים ^(ב"מ ק"ב:). שירין. אלעזה ^(במחבר לא) מתרגמנין שירין ^(קדושין מח:). ואקדש אני לך. בשכר פעולתך, שהיה צמחא הוא ^(שם). אילימא אורח מבוך. שחורס לה לאחר שגמרה ^(שם). מכלל דר"מ סבר אורח מבוך לא. צתמיה לומר מכלל דכיון שעשאן דקאמר ר"מ אע"פ שלא בזה לידה קא מתמהא אלא במאי מקדשא ^(שם). ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף. אומן המקבל עליו לעשות בשכר, לא אמרינן בגמר המלאכה הוא קונה כל השכירות, אלא כל פורתא ופורתא דעבד קמא קמא קני אגרא ^(ע"ז יט:). כל פרוטה ופרוטה כשנגמרה תחייב זה צעל המלאכה לפועל בשכירות עשיית המלאכה, הלכך כשמחזירין לה ההיא היא לה מלוה לתפרע ^(קדושין מח:). המקדש במלוה. דאמר לה המקדש לי במלוה שהליפתך ^(שם ו:) שמתל לה מלוה שחייבת לו ^(בבבבבב עד:). אינה מקודשת. אפילו ישנה צעין ^(קדושין מח:) דמשום דמשעה שלוחה ניתנה להוצאה, ובכשותה קיימא והשתא לאו מדי יהיז לה ^(בבבבבב עד:) דקיסה משעה עפרון גמרינן, דיהיב מדי בשעת קדושין ומלוה להוצאה ניתנה וכבר הן שלה ומעות אחרים היא חייבת לו ^(קדושין ו:). באומן קונה בשבבב כלי קמיפלגי. כלומר הכא בשלא התנה להיות שכיר ימים אלא קבלן, שקבל עליו לגמור המלאכה בכך וכן, ובאומן קבלן כשמשיצו ועשה מן ההכח כלי קונה לכותב ככלי כשהוא משיצו קמיפלגי, ר"מ סבר אומן קונה בשצח כלל, ואין מו לומר ישנה לשכירות כו', דכל מה שמשיצב אינו מלוה על הכעסם אלא ככלי הוא וזה, וכשמחזיר לו